

БЕЛАРУСКИ ШЛЯХ

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
Серпухоўская вул. д. № 12

Рэдакцыя адчынена ад 1 да 2 гадз.
насцяль поўтны
Адміністрацый зрана ад 10 да 20 гадз.
У вечары ад 5 да 7 гадз.

Рэдакцыя пакідае за сабой грава і
права пісаць перасыланыя рукавіны і ко-
респонденцыі.

Цана
асобн. нум. 15 к.

Падпіска: з ластакай да дома у Мін-
ску на 1 месяц 3 рублі.

Цана ўзвесцак:
за верш настуту на 1-й страм. 1 рус-
ні зношній 50 кал.

Штодзенная грамадзка-палітычная газета.

№ 14.

Менск. Аўторак 9 красавіка 1918 г.

Год

Менск 9/IV.

Кожын дзень прыносіць нам радасныя весткі. За апошні час, калі, здавалася, Менск аддзелен ад усіх правінцыі, па гарадах і вёсках Беларусі развіваліся нашыя організацыі, прыдущаныя большевікамі і паштавалі бяз якіх новыя горныя беларускай працы. І калі да нас з'яўляюцца аттуль з мэйсцаў предстаўнікі гэтых організацыяў, яны нам апаведаюць, чым хіціасцю яны лагілі, усякіе весткі, што ішлі з Менском. Випадковая газета, які пібудаў падарожны—принесла у глыбіню правінцыі весткі, што у Менску беларусы працуяць, намагаючыся стварыць дзяржаўную організацыю Беларусі. А мы, Менскіе беларусы, з ахвотаю кожын раз бачым, што аттуль бы ні прыходзіць беларус—у яго такіе самыя думкі аб беларускай спраўі, як і у Менскіх працаўнікоў. Нідаўні мы даведаліся, што Віленская, Магілёўская, Барысаўская рады вынеслі рэволюцый яб нізялекнасці, а Гомельская з усіх сіл дабываецца, каб земля Радзімічоў была забяспечана з усіх Беларусю. У адзін тахт бывоўца беларускіх сэрцы: і у Менску, і у Вільні, і у Магілёве, і—нават мы верым, у Віцебску і Смоленску.

Родная мова.

Родная мэцярынская мова—фундамант жыцця кожнага народу. Бяз мовы—німа народнасці, німа самаістнасці.

Народы—Лазары ішлі цягністай пучкінай да нацыянальной адбудовы перш за усе барацьбой за прызнанне іх мовы.

Чэхі, славакі, славенцы, харваты, украінцы, літоўцы, мовы усіх гэтых народаў лічыліся грубымі, нездатнымі да грамадзкога жыцця.

І беларуская мова лічылася і лічыцца такай самай—хамской—нездатнай наці для малітвы Богу.

І Песьняры нашага адраджэння няўпінна высока нясуць штандар грамадзкіх праў беларушчыны. Ішчэ Бурачок казаў: што «мова наша не хамская яна такая ж як французская, нямецкая і іншыя». Наказ дзеда—жывы перад намі: «шануйце сваю мову, каб не памерлі». Цяпер перад беларусамі адкрыліся шырокія гарызонты: куеца дзяржавы, і, прагненіе сваю мову—у тым самым загоне. Прышлі новыя маладыя беларускія сілы, выкінутыя на паверх расійскай рэвалюцыі і яны пачалі цікавіцца беларушчынай і спрыяць ей, а нават знайшлі яе практична патрэбнай, але...

русоў і шмат іншых перажыткаў пёмнай мінуўшчыны. Але пераастае іх беларуская руно і ктому часу, як прыдзе пары красавань збожжу, сирод буйных баласоў беларускага жытва згіне і паміць аб усходніх приблудах—насільніках. Тады мы пабачым, што беларуская дзвержаваць на толькі пажадана, але праз аб'яднанне беларускіх сілаў ужо створана мазольная працай сноў Беларусі, раскіданых па ўсіх яе шырокіх абшарах.

Ніхай жа існуючыя беларускіе цэнтры съмлелі і галасніней прамаўляюць ат імяні свайго народу. Ніхай ні трывожанца тым, што аслаблі ёні звязані с правінцыей.

«Барані нас Бог ад прыяцеляў, а з ворагамі—справімся»—разумная прыказка. Вартая асабліва цяпер памятаваць беларусам.

Аткінем гэтых прыяцеляў, бо

пакуль мова не стане дарагой

штодзенай, буднішай беларускай мовай—німа інтэлігенцыі,

німа нацыянальной сілы, бо

мова гэта альфа і амэга нацыянальнага жыцця—яе клек.

Паулюн з Гродны.

Курсы беларусазнаўства.

Адчэняныя курсы беларусазнаўства маюць мэтаю дапамагаць на гэтые курсы, калі яна ні хоча прыстаць да лагеру маскоўскага, альбо польскаго.

С таго часу як урад перанес у Москву, Мінскую ужо 2 разы быў у Пецербургу і меў тады перагаворы с Троцкім адм. Вэрдэрэускім і ангельскім паслом. З другога боку Троцкі стараецца прынягнучь да сябе правых с.-р., с правадыроў, Чэрновым, вяззе на перагаворы. Правіле с.-р. на заўзятныя праціўнікі Бярасцейскага міру. З усяго відамо, што Троцкі хоча аб'яднаніе праціўных Бярасцейскому міру элементы, каб звалішь Ленінскі урад, утварыць запамогаючую армію і парыжскую новую армію для звароту на балтыскіх праціўнікі і Фінляндіі.

У Пецербургу усе ахвоты і генералы штабу, катоўрые самахвотна ні уступілі у новую армію, атрымалі прыказ явіцца. Ім будзяць даручаныя перарганізація рэвалюцыйнай арміі пад контролем «савету».

Агульныя весткі.

Падтрымованы дагэтуль французамі абстрэл Ляона ці пер узмацаваўся. За гэта негатыўныя ні перыстаюць абстрэліваць Рэйм.

У гутарца з ангельскімі французскімі коррэспондэнтамі ген. Фош сказаў, што усё ідзе добра і што непрыяцель пачынаючы ад 30 сакавік быў стрыманы. «Сягоння маём 4 красавіка—сказаў Фош—і значыць ясна, што наступленне непрыяцеля ні удалося».

Ллойд-Джордж вярнуўся Лендан пасля паездкі на фронт, катоўры аглядаў разам з Клемансон. Яны былі ў фэлі маршала Гэйга і генерала Пэтэна, Фоша, Пэршынга Блісса.

Клемансон переканаўся глаунай кватэрами Фоша, што другая часць бітвы над Соммай запатрабуя значнейшага часу. Урадовыя адчоты старацца зменшыць значэнне іхных страту французскай тэррыторыі.

Даносіць з Барнуад б. і што італьянская граніца зноў зачынілася.

Швайцарскае т.аг. падамляе, што уг. м. пасля падзеі у Рымі адбылося пасядзінне Рады міністраў, на якім абговарывалася цяперашні

Курсы рахуюць тадыным чынам на вучняў і інтэлігенцию беларускую, каторая цяпер у

значнай часці бяз мейсца.

Курсы рахуюць тадыным чынам на вучняў і інтэлігенцию беларускую, каторая цяпер у

значнай часці бяз мейсца.

Што могуць дапамагаць курсы? Да-
гэтуль мы вучылі шмат усяго
нам саўсім ні патрэбнага, толькі
ні вучылі свайго бацькаўскага.
Мы вучыліся забываць і знё-
важаць мову бацькоў і іх са-
мых з іх звычаемі. Цяпер нам
канечна патрэбна пазнаёміцца
с сваю мовою ў гісторычнай
перспекці. Нам траба знаць
звычай нашага народу, яго
песні і казкі, яго песьнёроў,
нашую старую літаратуру, на-
шай пісаніі старыя акты і
законы. Культура нашая, гісто-
рия і географія якіх выклада-

даліся ў школах, дык у са-
усём пішчыральным дзеле нас
съвед.

Курсы, ведама, ні дадуць ні
якіх праў, ні якой паперкі на
атрыманне, чітога ні робячы,
смашнага кавалка хлеба.

Тым маладым ягомосцям, каторые чакаюць університету, ні як мейсца дзеля працы, а дзеля пабытнія прывілеяў, і ні хочуць дзеля гэтага хадзіць на курсы, трэба сказаць, што університет у нас калі і будзе, дык ён ні будзе даваць шыкіх праў, каб усякі здольны чалавек, самавук, напрыклад, меў можчымасць сваімі здольнасцямі, у развіціі якіх ён ні патрэбаваў грамадзінскіх страт, прынесці карысць свайму краю.

Апроч таго, ніведама, як хутка будзе у нас університет. Нашыя вучні, калі і будуть вучыцца у чужых університетах, дык мала могуць пазнаёміцца з беларушчынай. Толькі тут—у сэрцы Беларусі—трэба браць усё, што толькі можна.

Моладзь, у якой усі нашая падзея, павіяна канечна хадзіць на гэтые курсы, калі яна ні хоча прыстаць да лагеру маскоўскага, альбо польскаго.

А. Д.

Весткі з Расіі.

У «Voss. Ztg.» пішуць с Стокгольму: Вілікарскі бальшевіцкі урад як цэласць—ужо ні існуе. Масква і Пецербург

предстаўляюць два адзін ад другога незалежных урадовых цэнтры. У той час калі Ленін у Маскве, стоячы на чале чыста бальшевіцкай улады, гатоў пагадзіцца на мір з Украінай і адстаўліцца Філіядзі, Троцкі у Пецербургу трymаецца на іншай лініі.

Гэта ён выклікаў з Філіядзі на слоў Францыі і Італіі і Французскую ваенную місію, каторую Ленін працівіўся перад гэтым змусіў выехаць с пайночнай Расіі. За помаччу іх мае стварыцца новая армія для змагання за інтарэсы Расіі пропіція ямеччыны.

Троцкі стараецца прылагоўваць да сябе і юдэй

шіжнароднае палаженне, сітуація на італьянскім фронце і ялікае уздарожанне харчовых радуктау.

Паміж італьянскімі мужамі тану пануе уражэнне, што аурусынікі адносяцца да Італіі і з дастатчай щырыасцю. Становішча Італіі робіцца ні-тажківым. Міністр харчовых радуктаў, остра зазначыу, што ад аурусыніку трэба дабіцца тэунага забазячэння прывозу.

— Балгарская т. аг. паведамляе з Букарэшту, што балгарскіі дэлегат ген.-май. Тотілов забажае увольнення з румынскага войска усіх ахвізрау салдатау родам з Добруджы. З Яссу паведамляюць, што 12 і 15 румынскія дывізы ужо ўкомбілізованы. 45000 дэмабілізованных салдатау і 1000 ахвізрау ужо вярнуліся у Валахію.

На беларускім шляху.

У камісіі Народнай Праславеты.

7-го красавіка у Камісіі Народнай Праславеты пры Гарадзкай Думі пастаўлено реєстраваць усе вучэбныя установы і культурнае праславеты. таварыства абавязково, а прызначных вучыцялду—па іх добоі згодзе. У реєстрацыі аддаваецца тым установам і таварыствам, на чале якіх стаяць людзі, ні з дабрай рэпутаціяй. Адноўтамя, аб заправілах каторых ведама нічога ні добра, ні вонскага—реєструюцца.

Бежанская школы, быўшыя В. З. С., маючыя найбольшую міхбу вучніў беларусаў, п. Бадурова працавала пярадаць у Беларускую Падкамісію.

Пастаравілі національныя састаў вучніў абследаваць пра камісіі (звоў казка пра белага бытка), пры гэтым старшыня заявіў, што калі у гэтых школах хонь трошкі будзе нібеларусаў, дых іх ні можа узяць беларуская падкамісія, а імі будзе кіраваць агульная камісія. Дзеля таго, што усе школы Менска с выкладовай мовай расейскай былі передадзены па прапазыцыі п. Смоліча тымчасаво у Вялікарускую Падкамісію, п. Данілевіч прасіў пярадаць гэтыя школы так сама у агульную камісію. Але разгліданё гэтага пытання адлаўлі да другога разу. Робіцца камісіі, каб дасвідчыць, што тутакі німа беларусаў. Гэта тое самое, як калі бы мы хаділі праканаць каго, што калі мае німа паветра.

Расейская дэмакрыція пягне далей царскую палітыку і награджае тых, хто стаіць пропагандой народных жыччэнняў. Так вучыцелі, каторые пярэшкаджалі абследаваць нацыянальныя састаў і зрабілі скандал Данілевічу,—павышаны. Грынькова назначана застраўціць пікоўцу дэмакрату, а Сагалоўскі выбраўшы агульную камісію членам.

І гэта робіць меншасць расейской дэмакратыі, адразу ад центру. Што будзе, калі па ўходзе пімоўкі іх нахаже сюды пречьма? Задушаць?

Трушанка.

У Менску чакаюць хаутуроў. Ад даўжэйшага часу хворая старушка кане. Кане і ні можа... сканаць. Бог, відаць, карае ле за старыя грашкі і гэтую празнасць пакуту. Мучыцца старушка—кане. А радня? радня—як радня: адны—цэнцца, другіе—плачупль. А радні гэтай пімат: 70.000 душ. Ні мела старушка у жыцці сваім памяркунку: адным пры сі жылося сітва, і ён—маркі. На гэтым цудзе служачыя мелі убытку, як кашуць, калі 3.000 рублеў, ды іншо за размову с кожнага вылічылі па 10 кап.—180×10=28 рубл.

Ну, а хто ж меў прыбытак?

Дзіўные нараз бываюць прыбыткі і убыткі.

Не так даўно у купецкім клубі адзін з тутэйшых дактараў выйграў у карты 100.000 рубл. Прыйшак пя кепскі. Гэты самы доктар у тым самым клубі ускорасці прайграў у карты 100.000 рубл. І убытак пішто.

А вось пытанне: чы ні выпісаць бы з Расіі якога колачы, кішталтам Крызаўіна, бальшэвіка, каб ён заглянуў: што такі за клуб, дзе бываюць гэтакіе прыбыткі і убыткі?

І другое: сколькі такі доктар атправіў і інші адправе людзей на той свет?

Калі ні на той свет, то на вуліцу хочуць выгнані 200 арэндароў, якіе мелі пісьменніця ўзяўшы за гэту справу адзін адватак.

Адзін—але, відаць, добры.

Усё добра—што добра канчатца.

Харчовы адзіл Л. Р. ж. д. выдаў на пакункі сваю агенцію 16.000 рубл. Праз неўскі час агент заявіў, што у яго гэтыя грэблі укралі. Далі знаць у міліцыю. Праз некалькі дзён пасля дапросу той самы агент вярнуў усе 16.000, сказаўши, што гроши сі дастаў ад сваёй радні.

Эх, каб мне такую радиць! дзядзьку, ці хонь якую цёткую пісці бы я ў «Беларускі Шлях».

Камар.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

«Епархіальная Відомості», якія спыніліся на час, як толькі наладзіцца пошта Менск—Мар’іна Горка—Бабруйск, зноў пачнуць выходзіць. Замест даўнейшых о. Панова і Скрынчэнкі, цяпер рэдактарам будзе рэдактар сэмінарыі о. Язвіцкі, каторы ставіць мэтай для сваёй газеты заніца толькі сваім духуунімі справамі і прыналежгы на цэркоўна-прыходскія школы.

Ад прыбытку—галаўа нібаліць. Так кашуць. Але пай-

хлебныя спэкулянты пачалі наганаць і без таго вялікую кану на хлеб. Скупляючы хлеб у хлебапекарнях па 1 р. 50 к., яны прадаюць самі по 1 р. 70—1 р. 80 к. за фунт. Аб гэтым былі ужо заявы у міліцыю. Трэба спадзевацца, што пры цяперашніх часах гэтакіе спэкулянты апініцца там, дзе ім належа быць.

Нацыянальная бежанская арганізацыя пачалі регистрацыю бежанцаў, якіе маюць ехаць на свае месцы у першы час. Разам з гэтым арганізацыя маюць замест «берэнак»—пасыпаліся... маркі. На гэтым цудзе служачыя мелі убытку, як кашуць, калі 3.000 рублеў, ды іншо за размову с кожнага вылічылі па 10 кап.—180×10=28 рубл.

Фармальную ачыстку места—немцамі назначана скончыць да 15-го красавіка. Гэта тым больш патрабна, што дзе-ні дзе чутны ужо выпадкі тыфусу.

Земсаюзныя вэнсалі,—выданыя перад акупацией служачым у земскім саюзе з надпісам: «с казы по возобновленні нормальных функцій государства... і т. д.—с кожным днем трачыць сваю вертасць».

Дайшло да таго, што такія «обязательства» на 2000 рубл. прадаюцца па 150 р. за штуку.

Тое саме робіцца цяпер і з аблігацыямі «займа свободы»: за сотку—даюць 25 р.

Не звяліся ішчэ у нашым Менску п'яукі.

Новы прынас гэтымі днімі мае выдаць німецкае начальніцтво. Паведлуг яго усе земля—уласнікі, арэндары, хутаране і селяне маюць право пакінць сабе харчу і зерня толькі як на сваю канечную патрабу: на яду сабе і на насенне.

Курсы беларусознавства.

Сягонні—9 красавіка замест лекцыі А. Смоліча будзе лекцыя Язэпа Варонкі: «Гісторыя беларускага нацыянальнага руху».

Пачатак а 6-ай гадз.

Упрауление Л. Р. ж. д. с 1-го красавіка мае увесьца са службами усіх вольнонаемных служачых, якія упрауленскіх, так і дарожных штатных служачых дазволяна браць двухмесячныя отпушки.

Весткі с краю.

З Вільні.

Дабрачынныя арганізацыі пачалі регистрацыю бежанцаў, якіе маюць ехаць на свае месцы у першы час. Разам з гэтым арганізацыя маюць замест «берэнак»—пасыпаліся... маркі. На гэтым цудзе служачыя мелі убытку, як кашуць, калі 3.000 рублеў, ды іншо за размову с кожнага вылічылі па 10 кап.—180×10=28 рубл.

Земсаюзныя вэнсалі,—выданыя перад акупацией служачым у земскім саюзе з надпісам: «с казы по возобновленні нормальных функцій государства... і т. д.—с кожным днем трачыць сваю вертасць».

Нідастакі работніц, якія адчуваюцца у апошнія гады, будзе адсунуты III адзел начальніка места, адкуль яны пакірояцца на гаспадарскі адзел. Гаспадарскі адзел, калі толькі будзе ведамым, што гэта пойдзя на патрабу кухня адпусціць, па ніскай цене насенне расаду.

Нідастакі работніц, якія адчуваюцца у апошнія гады, будзе адсунуты III адзел начальніка места каторы даставіць кабечую рабочую сілу.

Адзінчыць траба пры гэтым, што у 1917 годзе варыва у граніцах места, Вільні ні рэвізавалася.

Так сама і збор пліонау ні абцяжу выдаткам кухня. Падобныя распараджэнні маюць быць і на гэтыя гады.

Прозьбы аб отпуску пляцау, агародау, насення і расады, разам с паведамленнем аб патрабнай лічбе работніц траба падаваць начальніку места да 15 красавіка.

„Dz. VII“.

Рэдактар А. Прушынскі.

Выдавецтво Т-во «Заранка».

БЕЛАРУСКАЕ НАРОДНАЕ ПРЕДСТАУНІЦТВО

МЕНСК, Серпухоускач № 12.

ПРАЗЫДІУМ КАМІТЭТУ

прыймае што дні ад 12 да 2 гадзіны апрыч съят.

Беларускае выдавецтва варысту у Менску „ЗАРАНКА“.

Цякучы рахунак у Менскім Т-ве Уземнага Брэдыта № 1798. Праўленне: Менск, Серпухоўская вул. 12.

Т-во мае за мэту выдауніцтво кніг для пачатковай школы, для студэнтаў і вучняў вышых клясав сярэдніх школаў, а так сама для шырокага публікі. Снагадаючых гэтamu просіць запісівацца у сябры Т-ва. Поунапраўнымі сябрамі лічутца асобы унесшыя 100 рубл. Яны маюць права пастаўляючага голасу, і атказваюць за справы Т-ва. Ніпоунапраўнымі сябры уносяць ні меней 15 рубл., карыстаюць правам дарадчага голасу і атказываюць за справы Т-ва «ЗАРАНКА» толькі сваім паем.

Старшина П. Асімон (юрыста).

Скарбнік К. Цвірка-Гадыцкі. (інжынер).

Пісар А. Уласоў. (публіцыста).

Друкария Я. А. Грыбоўская.